

ХАЛЬМГ ҮНН

Советск Союзин Коммунистическ партин Хальмг тангъчин болн Элст балгъсна комитетсин, куч-көлчирин депутатрин Тангъчин болн балгъсна Советсин газет

№ 29 (2862)

1957 дж. июнин 8

Үнн 20 деншт

Селәнә эдл-ахун шим-шүүсиг элвджүлхин төлә тасрхан угагъар ноолдхмн

РСФСР-н Барун-Ар үзгин областсын болн автономн республиксин селәнә эдл-ахун көдләчирин, Ленинград балгъснд 1957 джилин майин 22-т болсн совешань деер „амн болгъна тоод мах, тос болн ус гаргългъар, Америкин Соединенн Штатсиг өбрхи джилмүдин эргид күцдг авхмн“ гидж келсн ұр Н. С. Хрущевин ұг, одахн барт барлгддж гарла.

„Хө өслгъг болн ноос авлгъг цааранднь өсгдг-өргдг-үлхин тускар“ союзн болн автономн республиксин, крайсин, областсын болн районин партиин, советск, селәнә эдл-ахун болн комсомольск органст, МТС-н, совхозмудин директормудт, колхозмудин ахлачирт, колхозникүдт, совхозмудин көдләчирт болн селәнә эдл-ахун специалистирт илгәсн, КПСС-н Централын Комитетин болн СССР-н Министрмүдин Советин бичг барт бас барлгдла.

Эн хойр документс ик тууджиргч ширтә документс. Мал өслгъгнә төрмүд күцәлгънд, малас гаргъдг авлг шим-шүүсиг ик күртәлдә болгъдг делгүрүлгънд, ноос, мах, ус элвджүлгънд, партиин, советск организацсд, селәнә эдл-ахун оргүст, эн халхар көлцхәдг цүг көдләчирин гарт эн хойр документс ик күчтә селмсн болдж тусджахана. Эн хойр документсин ик чиринь олн-әмтнә цәәлгъдг, теднә седклуханднь күргдг, өдгә цагт селәнә эдл-ахун өмн тәвгдг-ах төрмүдиг түргәр, сәәнәр күцәлгънд теднә оньгиг тухадж, селәнә эдл-ахун көдләчиринг улм ханыцуллгън—мана партиин болн советск организацсин хооран саагдшго төрнө болджана.

Эн деер заагдсн хойр документс, селәнә эдл-ахун цуг көдләчирин гарт, мах, ус, ноос цааранднь улм икдүлдж гаргългънднь, даяч программнь болдж гарчана. Тер төләд, селәнә эдл-ахун көдләчирин өмн эн тууджиргч документс ямзран төрмүд тәвжәнә, түүг укр болгън, саальч болгън, хөбч болгън, селәнә эдл-ахун специалист болгън ик элдү тодрха кевәр медцхәх учрта.

Өдгә цагт селәнә эдл-ахун көдләчирин өмн, КПСС-н Централын Комитет болн Советск правительств тәвдхәх төрмүдин күцлтин унъг-гол ухагъинь тоолхла, тер төрмүд эрк биш күцәлхинь санхла, эн тоот, олн-әмтнә седкл байрлулгч, теднә омг өбдүлгч йовдлмуд болджахнь мел ил. Ахун болгъна тоод мах, тос болн ус гаргългър Америкин Соединенн Штатсиг өбрхи джилмүдин эргид күцдг авхмн гисн, олн-әмтнә эдл-уушиг, хот-хоолг, үмсх-зүүхиг шидрк джилмүдин эргид элвджүлдг, олн-әмтнә сә хәәлгън болн теднги амулнә джиргъ-

лтә болгългъна төлә зүткдг ноолдлгн болджана.

Имн төрмүд күцәлгънә учр-зөвинь медсн олн-әмтс, тегәд чигн, Парть болн Правительствин дуудвирг үнн седклин байртагъар тосдг, малин тоог өсгхин төлә, түүнәс гаргъгдг шим-шүүсинь элвджүлдг, олнд күртәлтә болгъхин төлә, хоома седкл угагъар, арднь ордж, ик шунлта кевәр ноолддж йовцхана.

Сән көдлмштә болдж тоолгдджах, өмн нуурин тоод йовцхәх, мана тангъчин кесг олн колхозмуд болн совхозмуд, бод мал болн хө өслгъгнә тускар, ноос гаргъдг авлгъг икдүлхин тускар, урднь темдгдг авсн планмудан ода шинәс шуудж, хәләлдж, ноос, тос, ус, мах цааранднь улм элвджүлхин тускар бий деерән оньгдан, урдк-урдкәсн өбдән, шин даалгъврмуд авч, батта ами угән өгцхәдг, тер тоотан олнд ханлтта болгъдг, лавтагъар, эркән уга күцәхин төлә, чидлән, эв-аргъан нөблго, шундг ноолддж йовцхәхнь медләнә.

Эн джил мана тангъчин кохозмудар болн совхозмудар малин төлин өслтнә нургъдг сән болв, малин чинән чигн му биш. Хө киргългънәс гарчах ноосн чигн, урдк джилмүдлә дүньгцүлхлә, эләд.

Эн тоотар ямаран кергүд күцәгдсинь авад хәләлхлә, көдлмшәрнь үлгүр кедж ним совхозмуд заах кергтә: дөрвдгч номертә совхоз, „Гашунский“, „Лиманный“, „Сарва“, нань чигн тиим совхозмуд бас бәәнә. Эду мет колхозмуд чигн бәәнә. Хоцрдж йовцхәхнь чигн бәәцхәнә.

Селәнә эдл-ахун көдлмшт, мал өслгъгнә халхар, мана колхозмудин болн совхозмудин көдлмшт дугу-дунд йовдлмуд ода чигн олн бәәнә. Тер тоотиг түргәр уга кедж, тос, ус, мах, ноос гаргългъг цааранднь улм икдүлгън—мана эдрк эркн төр.

Мана колхозмуд болн совхозмуд, селәнә эдл-ахун специалистир, чабанск бригад болгън, укрчир, хөбчир, саальчир цугъарн мал өслгъгнә төринг түргәр хагълхин учрт, түүнәс гаргъдг авдг шим-шүүсиг, олнә эдләрриг улм элвджүлхин эркд, эдн шинәс даалгъврмуд авхадж, түүгән эрк биш күцәхин төлә муундг ноолдцхәхнь мел лавта болджана.

Тегәд Партин болн Правительствин килмджин учрар, өмгшргсн олн-әмтнин өргмдгиг толгъалдж, гарддж, партиин болн советск организацс, мах, тос, ус, ноос, селәнә эдл-ахугъас гаргъгдг нань чигн олн зүсн шим-шүүсиг цааранднь чигн шинәс улм өбдүлхин төлә батта ноолда бурдәцхәх зөвтә.

Мана депутатир

ЗУРГТ: Куч-көлчирин Хальмг тангъчин Советин депутат, Яшкульск района күцәгч комитетин ахлач АЗЫДОВ Иван Федорович. А. Балакаевин фото.

Сәәнәр тосцх ав

Сарпинск района „Гигант“ гидг нертә колхозд, Алтайск крайс эврәнн газрур ирдхәх хальмгудиг сәәнәр тосдг авцхав.

Аршан-Зелменүр ирцхәсн хальмгудиг ах-дүүгъинәр тосдг авб. Түрүн ирсн өдрәсн авн бәәх гермүд өгв, колхозин правлень хот-хоолар дөннв, кедж чадх көдлмш күн болгънд өгв. Ахир-дүүнр мет булән тослгън, ирсн хальмгудт йир икәр таасгдв. Эдн ним тослгъг үзмджтә көдлмшәр хәрүцв. Зәрмень, үүрмүд Болдырева, Акимова болн талдан чигн әмтс, арвн хонгин эргид хаврин көдлмшд орлцад, 400—500-д арслн мөнъг шинъгәв. Даругъас ирцхәх өрк-булм удт гидж молн гермүд ясджана.

Аршан-Зелменд үр Бувеевин гардврта бригад бурдәдгв, тедн дунд газрурн ирцхәсн кесг хальмгуд бәәнә. Эн бригад олнд туста кергиг күцәхин төләд чидлән әрвлгго көдлнә.

(Сарпинск района „Коммунист“ гидг газетәс).

Гермүд бәрдж авхмн

Шидр, Яшалтинск районд Сибирәс 200 гар өрк-бул хальмгуд нүүдг ирцхәв. Эдн ирсн өдрәсн авн колхозмудт болн совхозмудт көдлдж бәәдхәнә. Көдлмшән чиләснәннь хөбн бийслән гермүд бәрлж авцхәхәр көдлджәцхәнә.

Хрущевин нертә колхозд хойрдгч группин иивалид Баденов Мандж, гермүд бийстән бәрхин төлә 8 өрк улсас бригад бурдәв. Эн бригад долан хонгин дунд 8-9 минъгън шавр кирич кев. Намр болхас урд, эн Баденовин бригад дурадж бригадс бурдәгбәд, гермүд шулун бәрдж авцхәх кергтә. Тер төләд колхозмуд эн әмтст цаглань мөнъгнә ссуд авч өгәд, кергтә тоот тосхлгъна материалмуд олдж өгх эркн керг мөн.

АСТАХОВ НАРМА.

Амн болгъна тоод мах, тос болн ус гаргългъар, Америкин Соединенн Штатсиг өбрхи джилмүдин эргид күцдг авх төр Коммунистическ парть болн Советск правительств мана олн-әмтнә өмн тәвб. Эн төринг күцәхд социалистическ дөрлдә өргәр делгүрүлдж, өдр болгън шин диилврмүд күцхин төлә ноолдцхай.

А. Н. Булганин болн Н. С. Хрущев Финляндьд ирлгън

Финляндск республикин Президентин болн Правительствин ирцхә гисн сурврар, июнин 6-д Финляндин хотл балгъсн Хельсинкд, СССР-н Министрмүдин Советин ахлач Н. А. Булганин болн СССР-н Советин Деед Советин Президиумин член Н. С. Хрущев гиичлдж ирцхәв. Н. А. Булганин болн Н. С. Хрущев хойрла хамдан тедниг дахдг йовцхәх СССР-н газардин керг-төрин министр А. А. Громько, СССР-н культурин министр Н. А. Михайлов, әәрмин генерал И. А. Серов, газардин хулд-гуулгәнә министр дарук П. М. Кумькин, әәрмин генерал М. С. Малинин, СССР-н газардин керг-төрин министерствин коллегин член Л. Ф. Ильичев, СССР-н газардин керг-төрин министерствин отделин заведующ Ф. Ф. Молочков, СССР-н газардин керг-төрин министерствин отделин заведующин дарук С. А. Афанасьев ирцхәв. Эднлә хамдан бас СССР-т бәәдг, Финляндин чрезвычайн болн полномочн посол Ээро А. Вуори ирв. Финляндин болн Советск Союзин государственн тугмудар кеерүлгдсн Хельсинкин ах вокзалд, советск ик күндтә гиичнриг тосдг финляндск парламентин ахлач К. А. Фагерхольм, премьер-министр В. И. Сукселейнен, правительствин чледүд, юстицин канцлер О. Хонка, зертә-зевтә күчнә командующ К. Хейсканен, нань чигн улс тосцхав.

Советск государствин деятельмүдиг тослгънд вокзал деер Хельсинк балгъсна гарнизона күндтә харул зергдг зогсагдв.

Финляндин премьер-министр В. И. Сукселейнен болн СССР-н Министрмүдин Советин ахлач Н. А. Булганин хойр вокзал деер ұг келцхәв. (ТАСС).

Тәрәнә нег газрас хойр ургъц авлгън

Узбекистана өмн-захин, темс тәрлдг колхозмуд, эрт тәрсн боднцгин ургъц хурадг авлг эклчкв. Селәнә эдл-ахун артельмүдин сулдкксн газрмудтнь хавст, морковь, кабачки

тәрхәр белддженә. Кашка-Дарьинск областин эдл-ахус нег сезона эргид, нидн джиләс хойр холван ик газрас, боднцгин хойр ургъц авхар ноолдджахана.

Хөөчнр эрдннь-шишә тәрлгън

Забайкалд эрдннь-шишә тәрлгънә гүргүнь болджана. Туунд колхозмуд болн совхозмуд эркн сән газрмуд гаргъдг өгв. Силос кехәр болн намрдж

тер ормднь хө хәрүлхәр, хөбчирин бригадс эн джил шин-эклдж эрдннь-шишә тәрджәцхәнә.

Элст балгъсна Советин хойрдгч сессий

Куч-көлчирин депутатрин Элст балгъсна Советин хойрдгч сессий одахн болв. Сессийин куундврт ним төрмүд хәләгдв:

1. Балгъсна медрлд бәәх эдл-ахун 1957 джилин государственн зуран тускар.
 2. Балгъсна 1957 джилин бюджетин болн 1956 джилд бюджет ягъдг күцәгдснә тускар.
- Түрүн төрәр доклад кесн балгъсна зуран комиссин ахлач үр Дженгуров, эн джил зурагъар болхла 12,5 сай арслн мөнъгнә продукц гаргъх зөвтә, энн нидн джил гаргъсна дүньгцүлхлә 21 процент өсджәсн тер гидж медүлв.

Промышленн производствд балгъсна промкомбинатин нилч ик болх зөвтә. Энүнә предприятьс 2 сай 752 минъгън арслн мөнъгнә продукц гаргълхмн. Тедн дотрн тосхлтд ик кергтә чолун, тоосх, алебастр, известь болн нань чигн кегдхмн.

1956 джилд балгъсна бюджет оругъарн 684 минъгън

арслнә давдг күцәгдв. Гаругъин ик зунь менд-эрүл бәәлгънә, эрдм-сургъулин, культури болн әмтн бәәдг гермүд яслгъна болн тосхлгъна керг күцәлгънд гаргъдг. Эн халхар 5 сай 508 минъгън арслнә эдлгдв.

Эн джилн балгъсна бюджет 13 сай 704 минъгън 500 арслн гидж батлгдв. Нидн джиллә дүньгцүлхлә, өслтнә 7 сай 600 минъгън арслнә болджана.

Сессий деер тәвдг күфндгдсн төрмүдәр балгъсна промкомбинатин директор үр Манушов, балгъсна коммунхозин заведующ үр Плотницын, Лениннә нертә колхозин ахлач үр Гончаров, балгъсна Советин күцәгч комитетин ахлачин дарук үр Литвиненко, электростанцин директор үр Кадушев, КПСС балгъсна комитетин сегләтр үр Манцынов—эдн келсн угдән көдлмшт бәәх дугу-дундсиг заагъад, күцәх тодрха төрмүд заадж келцхәв.

Куундсн төрмүдәр сессий шиндвр гаргъв.

П а р т и й н т ө р м ү д

Партийн сургъулин ашнь болн цаарандк төрмүдн

Партийн просвещеня сургъулин джил төгсэд, дигнь кегдв. Политшколмудин, кружоксин болн семинарсин диг — сургъуль делгү кегдсн, сурч йовх улс общественн наук дасхдан сян килмджан тусхадж йовхнь үзүлв. КПСС-н туудж, марксистск-ленинск философий, политическ экономий болн тодрха экономик даслгяр кесг миньгн коммунистнр, комсомольцнр болн партийн биш улс эвранны медрлан бодлулцхав.

Коммунистнрин идейн-теоретическ медрлин бодлулхд Советск Союзин Коммунистическ партй ик килмджан тасрлан угагяр өгчана.

Зуг мана Хальмг таньгчд давсн сургъулин джилд 200 шаху политшколмуд, кружок болн семинарс кодлдж баав, терүнд 5 миньг гар кун сурчав.

Тодрха экономик даслгэнд ик оныг тусхадсн партийн просвещеня давсн джилн кодлмшт нег сян халхнь болв.

Кесг олн кружок болн семинарс бдр болгна баадлджиргьллэ залгатагяр, идейн-теоретическ ик бодан кемджатгяр кегдв. Иигдж эвранны идейн-политическ кемджатгян бодлулгн — коммунистнрин медрлин болн куч-кблсна шунмгьягын батлв.

Элст балгьсар болн энүнэ зонд орихадг колхозмудар болн совхозд партийн сургъуль сурлгн соньн, үзмджатгя кевар кегдв. Сургъулин джилн туршарт кесг кружок саянар кодлцхав: совхозтрансин автобазд (пропагандист үр С. А. Кривда), мехлесхозд (пропагандист үр П. Ф. Багун), ремзаводт (пропагандист үр Пшатов) болн нань чигн. Сургъульдэн ирхларн эдн саянар белдцхэгяд, баарн газрин материал болн карт, диаграмм, плакат олзлдж кецхана.

„Буратинск“ — совхозин парт-организацин пропагандист үр В. Г. Кичкин, „Хозрасчет батлхн болн ору икдүлхн туск“ гисн тбр дасхларн, совхозин кодлмшн авч келад, продукц гаргьлгн ягдаунта болдгнн, энүг ягьдг чиклхнн илткв. Кружокд сурчак коммунистнр: слесарь үр Д. А. Каземиров, токарь үр Г. И. Богданов, үр Запорожец болн нань чигн улс дасдяха тбр шунмгья куундвр келгн орлцхав. Эдн производственн зурагян 150-180 процент курдж куцацхав. Эн кружокд сурчак комсомольцнр үр Винокурова, В. Яньшина, Свинаярева болн нань чигн, сургъуль даслгярн коммунистнрәс хоцрхш, эдн эврә дурарн түрүн болдж малин кодлмшт одавн гидж збван өгцхав.

Яшалтинск района кесг кружок болн семинарс эн джил саянар кодлмшн кецхав. Эдн дунд тодрха экономик даслгяна кружок: Соленовск МТС-д (пропагандист үр Землянухин), Степновск МТС-д (парторганизацин сеглатр үр Д. Н. Баранов), хбднә 105-ч совхозд (пропагандист үр Ганшин С. М.), Буденнә нертә колхозд өдгә цагин политик даслгяна кружок (пропагандист үр И. М. Базюк) болн нань чигн.

Деер келгдсн болн нань чигн олн кружокст сургъуль сурлгн дилвртәгяр кегдснә

учрнь, коммунистнр, комсомольцнр болн интеллигенц улс политическ медрлан ягьдж бодлулдж баахинь партийн организацә шуудж, халадж йовснд баана. Энүгән дахулдж тасрхан уга дөн-нөкл курцхадж бас йовб.

Зарм партийн организацә болхла политическ просвещеня кодлмшиг сулар гарддж йовснә үзгдв, тнигәд сургъуль сурч йовх улсин дунд дигдаран уга болад, сургъулан сурлгннь таслгдәд йовб.

Теоретическ кемджань, идейн цеврнь — партийн пропагандт ах некрнь. Болв, зарм партийн организацә энүг мартцагяд йовсар, политшколмудт болн кружокст сургъуль дасхлгн соньн бишар, сулар кегдәд йовсн чигн газр баана.

Давсн сургъулин джилд партийн просвещеня бурдәлгнд баасн нег дуту-дундн — КПСС туудж, философий болн политэкономий даслгнд күтц ик оныг эс өггдсн йовдл болджана. Эн тускар лекцс багяр умшдгдж йовб.

Эврән бийснә марксизм-ленинизм дасхадж йовх коммунистнрт оныг эс өгч, тедн дотр кодлмш сулар кедж йовсн хаалгь бас үзгдв. Партийн организацә тинм эндү гаргьхасн газрт эврән бийснә теорий дасх болдж седцхәсн улс терүгән мартад, сургъуль даслгян сулдхсн баана.

Партийн просвещеня сургъулин джил төгссн учрар, пропагандистск кодлмшиг сулдхдж болшго.

Зуна цагин эргцд эклцин партийн организацә болн района партийн комитетс ик кодлмш делгүлцхәх збвтә. Алдр Октябрьск социалистическ революцин 40-ч джилн ббнд белдлгн ода кегддж йовна. Эн тускар куч-кблсчнрт доклад лекцс умшдж өглгь бурдәхн. Партийн комитетсин болн политическ болн научн медрл делгүлгнә обществин лекторск багмудин кодлмшинь шунмгьялхн.

Энүнлә нег цагла партийн организацә, партийн просвещеня ирх сургъулин джилд белдлгь делгүлх збвтә.

Цааран саадж оркго, ода нас авч эклдж коммунистнр альд сургъуль сурхннь илгьдгь, ямаран кружокс, политшколмуд гаргьхннь темдглхн. Энүид коммунистнр болгяна дурн-седклинь сурхмн,

сургъуль-медрлинь болн юн кодлмшт йовхннь бас тоолхмн. Коммунистнр болгьла эн тбрар онц куундвр кехмн. Тнигәд өмнәсн кен альд сургъуль сурхннь, ямаран төрмүд дасхар баахинь медрлж авхмн.

Сургъулин шин джилд КПСС тууджин, философийн, политэкономийн туск төрмүд даслгн збвар ясрх учрта, энүг кучхин кергт илгьгү кодлмш ода эклдж кехмн.

Сургъулин шин джилд сән белдвр кехмн гисн — пропагандист улс шуудж авч, тедниг белдлгн болджана. Эн ик кергт зарм райкомс урдн эндү гаргьцхав. Дамшлт уга, медрлнь сул улс пропагандистнрин кодлмшт батлгдәд чигн йовб. Пропагандистнр улсиг коммунистнрин дундас, дундин сургъулаас доргшан биш медрлтә болхла тнигәд батлх кергтә. Эдниг августин 20-д сара курст Ставрополь болгьснд илгәх збвтә бидн. Сургъулин шин джилд белдлгнд библиотекс болн партийн просвещеня кабинетс орлцх збвтә. Шинәс бурдсн районст партийн библиотекс гаргьхд сән сарул гер өгхмн, гер дотркинь саянар ясхмн.

Мана таньгчнн зарм партийн организацә колхоз, совхоз, МТС, МЖС болгьнд партийн просвещеня кабинет бурдәхн гисн сән эклц кецхав. Энүнәс улгүр авч, дахк кергтә. Таньгчнн предприятия болн эдл-аху болгьн терүг кедж чадхмн.

Партийн просвещеня сургъулин ирх шин джилд белдлгь кехларн, комсомольск просвещеня бурдәлгнд нөкл болхан мартхмн биш. Партийн болн комсомольск просвещеня системд партин болн комсомолн зергләнд уга улсиг, түрүн болдж багьчуд болн интеллигенц улсиг бас орулдж авч кергтә.

Коммунизм тосхлгяна мана алдр хаалгьнг марксизм-ленинизм герлткнә. Коммунистнр, комсомольцнр болн советск интеллигенц улсиг марксизм-ленинизмәр асгәд, партийн организацә эврәннә өмн нүүрт йовгч нильчан улм бодлулдж, КПСС XX-ч съездин тууджлгч шиндврмүд куцалгьндән делгү ик дилвртәгяр бәрцхәх.

Я. ЛЕВАНОВСКИЙ, таньгчнн партийн комитетин пропагандин болн агитацин отделин заведующин дарук.

Орн-нутгт ноос, мах, үс икар өгхмн!

★ ★

Хө өсгелгнд шин дилвртмүд бәрхмн

Приюженск района Кировин нертә колхозин эклцин партийн организац болн колхозин правлень мал халадж йовх бригадсар хург кедж, тер хург деер КПСС-н Центральн Комитетин болн СССР-н Министрмүдин Советин бичгяр куундвр кегяд, торгьн нооста хб улм икар өсгдж, ноос икар киргьдж авхмн гидж шинәс невр даалгьвр авцхав.

1960 джилн чилгчәр колхозин хббдиг 70 миньгн толгья кургдж өсгхмн гидж селәнә эдл-ахун специалистнр болн хббчнр нег дуугьяр келдж, бийсдән даалгьврмүд авцхав. Эдл-ахун зун гектар газр болгьнд 7,6 центнер торгьн ноос авх, хбн болгьнас 6 килограмм ноос киргьдж авх болдж шийдцхав.

Комплексн бригад болгьнд гурвад отармүд үвләр хургьлулгдг кехин тблә, нәаднр хббдин көг эртәс тәвхмн гидж хббчнр болн селәнә эдл-ахун специалистнр сән белдвр кеджәцхәнә.

Увләр хббдиг хургьлулхн кергт эн джил 6 кошар, 15 дулан хаша, хббчнр баадг 20 гермүд тосххнн гидж зурандан темгджәнә.

Колхозин хббдиг хот-хоолар тетгхнн тблә люцерн, хар гуйр болн суданк гидг тармр өвс тардж авхмн гидж кол-

хозин правлень темгджәнә. Дакад 1500 гектар хадлгяна газрт ус орулдж, малин хотин көрнө икдүлдж, 15 миньгн центнер өвс хадж авч болхмн.

Эн джил хургьта хббдиг тармр көк өвсәр тетгхнн кергт 1500 гектар эрдн-шишә, суданк өвс болн зарм тардж, көк кевәрнә тасрхан уга малд өгхиг бурдәхәр шийдцхав.

Кошар, хббчнр баах гермүд болн нань чигн тосхлтин кергт олн-зүсн тосхлтин материалмуд кергтә болджана. Тер хамгиг оданас авч белдж авцхаджана. Болв, гүүлгәнә организацсин магазидәр тосхлтин материалмуд хулдгдхш. Тер учрар оньгдан райод болн областьс ордж хадж авцхавн. Эн хамгар тетгтн гидж таньгчнн потребсоюзин ахласас сурджанавдн.

Алдр Октябрьск революцин 40-ч джилн өбниг ик дилвртмүдәгяр тосхнн тәә социалистическ дбрлдә брәр делгүлдж, эдл-ахун нег гектар газр болгьнд ик мах болн ноос гаргьдж авхнн тблә авсн даалгьврән болзгтнә куцахвдн гидж үгән өгчәнәвдн.

ЧУДИКОВ Т. З., колхозин ахлч.
ПОЛОНСКИЙ Ф. Т., колхозин парторганизацин сеглатр.

Парть болн правительствин бичгяр куундвр келгн

„Приозерн“ — совхоз „Хббчнн бдрлә“ хург кедж, КПСС-н Центральн Комитет болн СССР-н Министрмүдин Советин Бичгяр куундвр кегяд, торгьн нооста хб улм икар өсгдж, ноос икар киргьдж авхмн гидж нег дуугьяр шийдцхав.

Совхозин цуг хббдәсн брәлнь джбблн болн шүрүн нооста хбд. Тегәд эн совхоз цуг хббдәсн 1089 центнер торгьн, джбблн болн шүрүн ноос авч болцхав, дакад хбн болгьнас дундлад 4,5 килограмм ноос киргьдж авх болдж үгән өгчәцхәнә.

Өмн нүүрт йовх хббчнр үүрмүд Сова Манджиев, Киселев болн нань чигн ах хббчнр хбн болгьнас 4,5 кило-

грамм ноос киргьдж авч болдж үгән өгцхав. Цааранднь хббдән улм икар өсгдж, 1958 джилд нег хббдәс дундлад 6 килограмм ноос киргьдж авхар тер хург босдж келдж, бийстан даалгьвр авцхав.

Мана совхозд цуг хббдәс 50 процентнь джбблн болн шүрүн нооста хбд, тегәд эн хббдин тохминь ясрулхнн кергт нәаднр хббдиг элитн хуцмудла харгьулдж, искусственин көг тәвдж, цбкн джилн эргцд цуг хббдиг торгьн нооста кехвдн, — гидж совхозин ах зоотехник үр Белобров цуг кодлмшчнрин нерн деерәс иткүлж келв.

Б. БОЛДЫРЕЗ.

Ни-негтәгяр дөнүнллгн

Элст балгьсна „Буратинск“ — совхозин кодлмшчнр, хббчнр, мальчнр, КПСС-н Центральн Комитетин болн СССР-н Министрмүдин Советин Бичгиг ик байртагяр тосв.

Түрүн газет ирсн өдр, эн Бичгиг хб киргьджәсн әмтид, совхозин партийн организацин сеглатр Василий Григорьевич Кичкин умшдж өгв. Хб киргьлгьнд кодлджәх джир гар улс Петр Корнеев, Геннадий Богданов хойр агитатор шийдәд, КПСС-н Центральн Комитетин болн СССР-н Министрмүдин Советин Бичгиг саянар дасджана. Эдн киргьджәсн хббдән цеврәр киргьдж, ноос икар авхар зүткджәнә.

Июнин 1-д совхозин центральн усадьбд хббчнрин болн цуг мальчнрин хург болв. Эн хургт цуглрсн әмтс цугьяр нег дуугьяр, КПСС-н Центральн Комитетин болн СССР-н Министрмүдин Советин Бичгиг

умшдж, ним шийдвр кев: Ода совхозд 27030 толгья хбн баасн болхла 1960 джил 49300 толгья кургдж өсгхмн.

— Ур Хрущевин, Ленинградт болсн совешаньд келсн үг маниг улм саянар, шинәр кодлхд дуудджана. Минигьәр болхла хббдин то икдүлхнн тблә искусственин көг тәвлгьнг хойр саадж кехмн, тер цагт хбн хусрнә үлдш уга, — гидж ах хббч Г. Ф. Емельяненко келв.

— Бидн, Коммунистическ партин болн мана Төрскнә килмджд, куцаңгьүстә кодлмшәрн хәрү өгх збвтәвн, — гидж хббч Мезенцев келв.

„Буратинск“ — совхозин 150 хббчнр, мальчнр болн кодлмшчнр, Ленинградт болсн совешаньд Хрущевин келсн үгиг, дакад КПСС-н Центральн Комитетин болн СССР-н Министрмүдин Советин Бичгиг дасджана.
А. Б.

ЗУРГТ: Элст балгьсна тосхлт кодлджәх Алексей Башагинин болн Очир Кекеев шин герин улд чолу тәвджәцхәнә. Е. Шаравинн фото.

Цугсоюзин селанә эдл-ахун ах комитетд

1958 джилә гайхүлд орлчачнр ним үзмдэстә болх зөвтә

Цугсоюзин селанә эдл-ахун гайхүлин ах комитет 1958 джилә гайхүлд орлчачнрин төлә ним үзмдэс батлв

Тәрә-темс тәрлгъяр

1958 джилин гайхүлд орлчачн төлә Ставропольск крайд ним ургыт авх зөвтә: Колхозмуд 1957 джилд дундлад буудан болн буудә-бобов культур тәрлдсн бұқлдән нег гектар болгнас (эрдн-шишә боли тутргъ угагъар) 21 центнер, цагъан буудә—23 центнер, колхозар цуг авсн буудань—16,8 мингын центнер, цагъан буудә—9,2 мингын центнер болх зөвтә. Совхозмуд ирлцнъгъу бас тедү мет—21 болн 23 центнер, бұқлдән совхозар болхла 31,1 мингын болн 16,1 мингын центнер болх зөвтә.

Эрдн-шишәр гайхүлд орлчачн эрkd Северн Кавказин зәрм райодин колхозмуд тус-

тустан, дундлад нег гектар болгнас 30-д центнер эрдн-шишән буудә авх зөвтә, колхозар цуг авсн эрдн-шишән буудань 4,5 мингын центнер болх зөвтә. Совхозмуд ирлцнъгъу бас тедү мет—нег гектарас 30 центнер боли цуг совхозар 6 мингын центнер авх зөвтә, совхозин отделеныс (фермс)—нег гектарас 33 центнер, цуг отделенар (фермар) 3,3 мингын центнер авх зөвтә, бригадирмуд нег гектарас 35 центнер, цуг бригадар 1,75 мингын центнер авх зөвтә, звенон толгъачнр—нег гектарас 40 центнер, цуг звеногъар—400 центнер авх зөвтә. Райод боли МТС-д тәрлдсн цуг газрин гектар болгъ-

нас—27 центнер авх зөвтә. Цугсоюзин селанә эдл-ахун гайхүлд боднцг авлгъяр орлчачн эрkd Ставропольск крайин зәрм райод, колхозмуд дундлад нег гектар болгнас—150 центнер боднцг авх зөвтә.

Северн Кавказин колхозмуд, МТС-с, совхозмуд боли райод эмнг боли эмнгшрсн газр хагълад, терундән тәрә тәрәд, 1957 джилд тәрлдсн нег гектар шин газр болгнас ним ургыт авч хахла гайхүлд орлчачнр батлгдхн:— колхозмуд боли совхозмуд батлгдсн зуурагъас 20 процент өддән, МТС боли райод 10 процент өддән авсн саамд.

Мал өсгүлгъяр болн малин шим-шүөс авлгъяр

Цугсоюзин селанә эдл-ахун гайхүлд мал өсгүлгъяр боли малин шим-шүөс авлгъяр орлчачн эрkd ним үзмдэс эрkn күцх кергтә:

КОЛХОЗМУДАР УС СААЛГЫН СОВХОЗМУДАР УС СААЛГЫН

	100 га—д (цнт.)	Саалг нег үкрт (кг.)	Саасн цуг үсн (цнт.)	100 га—д (цнт.)	Саалг нег үкрт (кг.)	Саасн цуг үсн (цнт.)
Эдл-ахун күцх үзмдэ	260	2600	2600	350	3700	7400
Малчир күцх үзмдэ	—	2800	900	—	3900	1200
Саальчир күцх үзмдэ	—	3000	300	—	4000	430

Гаха өсгүлгъяр 1958-ч джилин селанә эдл-ахун гайхүлд орлчачн эрkd Ставропольск крайд орлчачн 2-ч групп райодс 1957-ч

джилд 100 гектар хагълсн газр болгн 18 центнер гахан мах гаргъх зөвтә. 1958-ч джилд болх Цуг союзин селанә эдл-ахун гайхү-

лд, селанә эдл-ахун 100 гектар газрт багъ гихдән 22 центнер мах авсн Ставропольск крайин колхозмуд, 45 центнер мах авсн бас тер крайин совхозмуд орлчачн зөвтә.

Механизац, електрофикац болн усна эдл-аху

1958 джилә Цугсоюзин селанә эдл-ахун гайхүлд орлчачн зөв, валовой товарн продуци гаргылгъяр батлгдсн джилә зурагъан боли талдан чигн условис давулдж күцән заводмудт боли капиталын яслгна мастерскойс, көдлмш келгнә норман сән чинртәгъяр, багъ гихдән 50 процент даньгин давулдж күцәнхадг заводсн боли мастерскойсин көдлмшчирт өггдхн.

МТС-н боли совхозмудин тракторн бригадин бригадирмуд боли трактористнр, кемрджан, эдн 1957 джилд полеводческ бригадин төлә батлгдсн үзмдэс күцән деерән сезон боли өдрин норман күцәнхадг, машинә тос арвләд, сезона сүүлд машингән сән техникеск бәәдлд хадгълхла—

Цугсоюзин селанә эдл-ахун гайхүлин орлчачнр батлгдхн. Северн Кавказин райодсар көдлчхадг тәрә хадг комбайнсин комбайнермуд боли эднә штурвальнс, кемрджан, эднә „РСМ-1“ эс гидж „РСМ-6“ марка комбайнсар 10 хонгин эргид тәрә хадсн газрин агъугъас багъ гихдән 3700 центнер буудә цокдж авхла, залгын хойр комбайнар—багъ гихдән 6700 центнер, „Коммунар“ эс гидж „С-4“ марка эврән йовдг комбайнар багъ гихдән—2800 центнер буудә цокдж авхла—гайхүлин орлчачнр батлгдхн. Эрдн-шишә хадгългна „КУ-2“ марка комбайнсин комбайнермуд, кемрджан, эдн көдлмшин 15 өдрин эргид багъ гихдән 1500 центнер эрдн-

шишә хадж хурахла—Цугсоюзин селанә эдл-ахун гайхүлин орлчачнр батлгдхн. Комбайнермуд боли эднә штурвальнс, бас тедн мет делгдж хадг лафетин машинсин машинистнр, кемрджан эдн ховадж хуралгн 6 тәрүн тави хонгин эргид, багъ гихдән 150 гектар хадад, дакад терунә хөбнн 6 өдрин эргид багъ гихдән 1800 центнер буудә цокдж авхла гайхүлд орлчачнр батлгдхн. Свекл хуралгна, боднцг хуралгна боли силос хадгългна комбайнсин комбайнермудин, бас тедү мет хлопок хуралгна машинә машинистрин, шофермудин усна эдл-ахун боли талдан чигн көдлчачнрин үзмдэс гайхүлд орлчачн төлә күцх бас батлгдв.

Селанә эдл-ахун кергт кергдх тосхлг

Гайхүлин ах комитет Цугсоюзин селанә эдл-ахун гайхүлд орлчачн зөв ним организацд өвг: Селанә эдл-ахун тосхлтин цуг кемджанәсн багъ гихдән 50 процент тосхлтин кемджатә трестд; сельск электрофикацин төлә оборудованьс кедж белдг, электро-механическ заводмудт, дакад сельск тосхлтд эврәннн продукция багъ гихдән 50 процентинь өгдг талдан чигн производственин предприятисд, зуг селанә эдл-ахун объектсд көдлчхадг тосхлтин участкст боли тавдж кедж тосхлтин отрядмудт; электропередачин линий боли трансформаторн подстанци тосхлгъяр боли монтаж келгъяр көдлгдг механизированн колонсд, деер заагдсн

организацсин отрядсин боли механизированн колонсин гардачнр, ах прорабст, мастермудт боли талдан чигн инженерно-техническ көдлчачнр, проектн институтсд, эднә филиалмудт боли батлгдсн условиан күцән проектн организацсин отделмудт гайхүлд орлчачн зөв батлгдв. Проектн организацд, кемрджан эдн батлгдсн көдлмшән болзгнн боли сән чинртәгъяр күцәнхадг, тосхлтин гару-унинь багърухла, бас тедү мет проектсд тосхлтин шин техник орулдж көдлчхадг, дакад нег кецтә конструкци боли проекте олзлдж көдлчхадг гайхүлд орлчачн зөв өггдхн. Селанә эдл-ахун объектсин тосхлтд көдлджәх бригадирмудт боли производственин ну-

тосхлг кедж күцәнхадг 1958 джилин гайхүлд орлчачн зөв өггдхн. Сән тосхачнр-колхозникүдт, производственин ну-үрлгч улст, кемрджан эдн

көдлмшән йилгән сән чинртәгъяр бурдәхла дакад нег джилин эргид багъ гихдән 5 кү тосхлтин профессд дасххла—гайхүлд орлчачн зөв өггдхн.

Экономическ үзмдэс

Цугсоюзин селанә эдл-ахун гайхүлин ах комитет, селанә эдл-ахун гол эдл-уш гаргылгъяр 1960 джилд колхозмудар, совхозмудар батлгдсн зурагъан болзгасн урд кедж-күцәнсн колхозмудт боли совхозмудт гайхүлд орлчачн зөв өггдхн. Сүл джилмудт селанә эдл-ахун производствд темдгтә дииврмудт барчхәсн, дакад 1957 джилд селанә эдл-ахун гол эдл-уш гаргылгъна зурагъан күцәнсн колхозмудт, совхозмудт, МТС-д, райодст боли областд, кемрджан колхозмуд боли совхозмуд селанә эдл-ахун гол эдл-ушан сүл хойр джиләс багъ гихдән 60 процент икәр, райодуд боли МТС—40 процент икәр, областс, крайс боли республикс—25 процент икәр өсгүлгә—гайхүлд орлчачн зөв өггдхн.

1957 джилд селанә эдл-ахун нег центнер гол эдл-уш гаргылгн Үдн гардг күч-көпснә гаруг дундладурдк хойр джиләс багъ гихдән 20 процент багърулсн колхозмудт боли совхозмудт Цугсоюзин селанә эдл-ахун гайхүлд орлчачн зөв өггдхн.

1957 джилд селанә эдл-ахун нег центнер гол эдл-уш гаргылгнә унинь урдк хойр джиләс 20 процент багърулсн совхозмудт, 1958 джилә селанә эдл-ахун гайхүлд орлчачн зөв өггдхн.

1957 джилд эдлгннд баах селанә эдл-ахун нег гектар

газрас ним ору авсн колхозмуд гайхүлин орлчачнрт батлгдхн: техникеск культур, сад, тәрән-темси тәрлдг боли үснә малин райодсар—1500 арслнәга ору, наадк райодсар—800 арслнәга ору авсн колхозмуд батлгдхн.

Колхозмудин, совхозмудин, талдан чигн эдл-ахусин боли нуурлгч улсин эдл-ахун гол ангдн эс орджах селанә эдл-ахун халхар боли селанә эдл-ахун культурар гайхүлд темдгддхәх колхозмуд боли совхозмуд эн тогтаварар халәгдсн багъ гихдән гурвч үзмдэс кедж күцәнхадг зөвтә.

Шишлнәгдүрүлсн эдл-ахус, кемрджан эдн зуг эврәнн гол культурарин, эс гидж халхарн үзмдэс күцәнхадг—1958 джилин гайхүлин орлчачнрт темдгддхн.

Совхозмуд, кемрджан центнер эдл-уш гаргылгнә унинь зурагъар темдгдсн үнәс ик биш болхла, 1958 джилә гайхүлин орлчачнрт темдгддхн.

Селанә эдл-ахун эдл-уш гаргылгнә кемджань эн тогтаварар халәгдсн кемджанәс 50 процент икәр темдгдсн эдл-ахусин боли нуурлгч улсин нег гектарс авдх ургыцин үзмдэс боли нег толгъа бод малас авдх шим-шуусн 5 процент багърулгдхн, кемрджан эднә эдл-уш гаргылгнә кемджань зурагъар халәгдсн кемджанәс 100 процент ик болхла—10 процент багърулгдхн.

Эн улсиг олдж болхий?

Мана советск олдкелн әмтн Төрски орн-нутган харсдк фашистнрлә ноолддж баах цагт, тер олн харсачнрин денгд Ломакин П. А. гидг күн командиртә нег бичкн партизанск отряд күчтә кевәр фашистнрлә ноолддж йовдж. Тер отряд дөрвн хальмг күн йовсн баадж: Манджиева С. Д., Алыков Д. Г., Занарп А. В., дөрвдгч күкнә нернь олддж өгхш.

1942 джил, Ростовск областин Заветинск района Киселевка гидг селанә өдр, нег сө тер бичкн партизанск отрядн румынск фашистнр—800 күн буслад авч.

Орүн гегән газрт унхин алднд тов, миномет хамгар хаджагъад, фашистнр дāvрәд ордг болна. Партизанск отрядт автомат, гранат хойрас оньдан зер-зев уга бәәдж. Болв, зөрм советск партизанр сүрдл уга, бийәсн ик олн, дала элдв зертә-зевтә дәәнәлә аврлг уга бәәр барлддж. Фашистнр агак орад ирхлә, манахс мел өргн доран ирүлчкәд автоматсин сумар хадад хаяд бәәдж. Аш-сүүлдн сумнь чигн, гранатнь чигн чиләд ирхлә, мана баатр партизанр хортнд келчәр өгдгдх нерән гутахин ормд сүл сумарн бийән хагъадүкәд бәәцхәдж. Тигәд ирсн цагт, отрядн командир Ломакин нег хальмг партизанк күкнд отрядиннь улан туг өгәд:

„Ягъад болв чигн партизанск отрядсин штабд күргдж өг!“ —гидж закдх.

Тер аргәта партизанк күкн төгәлнәдән шатдж бәәсн дәннә түүмрәс алдрдг гарад, сала болгнар бұгәд, селәдин захар, гермудин чердак деер, өвснә хаша болгнар булгад, штабдан күрч йовлнн, тер партизанк күкниг немш фашистнр кел бардж авч.

Баатр партизанк күкн немш фашистнрт нег-чигн үг эс келдг өгхләнь, күфүнә газр элхәр ирсн, күмни дүрән геесн тер немш-чонмуд партизанк күкниг дүүддхәд алдж оркдж.

Тер күкнә нерн-уснн, кенә кен гидг күкн бәәсн ода чигн манд олдад уга.

Эврәнн эәдж болсн Төрски орн нутган харсдк йовад, галгаәзнә насан олн мана төлә өгсн эн улсин нериг оньдн зүркндән хадгълдж йовх зөвтә бидн. Тууни эрkd, эн дөрвн хальмг партизанриг таньдг улс бәәхлә, теднә гарсин газринь, насинь, нер-усинь, өдрн иньгамринь боли элг-садинь манд бичдх илгәти гидж олн умшачнр, танас эрдж бәәнәв.

Бичгән ним хайгар илгәти: Элст балгәсн, „Хальмг унн“—газетин редакци.

Гучн зургъан аттестат

Июнь сарин 23-д Элст балгъсна хойрдгч номертә дундин школд ик байрта дор болв. Школан кеерулд, сценинь ногъан торгън килъгәр бутәгәд сәәхрүлдж. Улан тугмудин дунд Ленинә зург олгәтә. Залднь кун суудг стулмуд дуургәд зогсагәд, белн кегәтә. Сцен деернь „Сән хаалгәдан ортн, иньгүд“ — гисн лозунг хадата. Эндр, эн школин арвдгч класс чиләджәх кбвуд-куукдин байрин хург болхмн. Хург экләд уга. Школин газа гармонь, радиол тачана. Цагъан-цагъан фартукта куукд, цевр сәәхн хувцта кбвуд инәлдәд, шууглад билллцхәв. Эдннг хәләд, эднә эк-эцкнрнь, багширнь болн талдан байрин хургт ирсн гиичнр, байрлдж гәәххәв.

Асхн нәәмн часла, дундин школин директор ур Мешковский хургиг секв.

— Энджл мана дундин школ омк джилмүдәс сәәнәр суртчулин джилән чиләв. Арвдгч класс сурчасн, шуувр бгх збвтә 36 сургъульчнр, цугтан шууврән збвин сәәнәр бгч чиләцхәв. Тедн дундас шууврән нәәмн кун „сән“ болн „илгәән сән“ гисн темдгәгәр чиләв, — гидж ур Мешковский эврәннь докладтан келв. — Тадн, арвдгч класс чиләсн багъчуд,

институтд одхасн омн хошагәд джилл производствд кодлх збвтә. Балгъсна ик тосхлтин кодлмш, селәнә эдл-ахун кодлмш, хб бсглгн, ус, тос, мах бсглгн тадниг куладжәнә. Кбдлмш му гидж голлго, альдаран одтха гинә, тенднь одал, чидлән нбблго кодлн. Альд йовдг болв чигн тбрсн школан бичә мартн, багширан бичә мартн, — гигәд ур Мешковский докладан чиләв.

Элстин Ленинә нертә колхозин ахлач ур Гончаров, КПСС-н балгъсна комитетин сегләтр ур Манцынов, тангъчин сургъуль-эрдмин отделин ахлачин дарук ур Сидунова болн нань чигн кесг улс хургт, арвдгч класс чиләсн кбвуд-куукдиг йбрәдж уг келцхәв. Сәәнәр шуувр бгч, арвдгч класс чиләсн кбвуд-куукд Кабакова В., Кубекова Р., Попова Л., Борисенко Т., Корниенко И., Ткачева В., Шафоростова В. болн Лаврентьева эднд унтә белгүд школнь бгв.

Гучн зургъан сургъульчнр сургъуль-медрләрн батрсн аттестат авцхав. Эднә зәрмснь Элст балгъсна колхозмудар одихахмн, зәрмнь балгъсна тосхлтин кодлмшт кодлхмн.

Олзәтә хаалгәдан, байрта, диилвртә йовцхатн.

А. СЕМЕНОВА.

Багъчудин некрвлә тооллцхмн

Советск багъчуд спортд йир дурта. Физкультур болн спорт олн әмтнд чангъ-чнирг, гавшун болхднь нбкд болна, тним улсин цогцнь гем-шалтгас әәхш.

Мана кесг олн мингън, тумн багъчудин омн мана советск государств эн тускднь ик у, бргн хаалгъ секәд, балгъсдар болн селәнә газрмудар, джил болгн спортин олн зусн площадк, стадионс кехднь ик мбнъг гаргәдж бгнә.

Иим чинртә тбрт мана райондин болн тангъчин физкультурин болн спортин комитетс оньган бгцхәх збвтә.

Унинь келхлә, мана тангъчин зәрм райондар эн кодлмш збвәр сулар кегддж йовна. Улгүрлхд, Приютненск район кедж-куцәд йовх кодлмшәрн селәнә эдл-аху бсглгәәрн, тангъчд түрүн нуурүт йовх райондин негнь, тер бийнь физкультурин болн спортин халхар эн районд кодлмш муугъар кегддж йовна.

Районд бәәсн футболн команд нег дакдж Целинн район командла наадад шуугдчкәд цааранднь командан улм чангәгад, белдвр кех бәәтхә, нам тагчг болдж одв гидж келдж болхмн. Футболн команд шишлнь хувцн (форм) чигн уга.

Тангъчин багъчудин негдгч фестиваль шидр болснд спортин халхар мана район дорләндр орсн уга. Эн учр, кун

эн кодлмшт уха-седклән эс тәвсиг үзүлджәнә.

Колхоз мудар, совхозмудар эргәд йовхла багъчуд гундлта угән келцхәнә. Улгүрлхд, Кировин нертә колхозин Доценг гидг участкд кодлдж Шургучиев Очр гидг кбвүн иигдж келнә: „бидн багъчуд колхоздан чидлән әрвллго кодлджәнәвдн, зуг кодлмшин хбн уудьврән гаргәдж наадх шатр чигн уга, футбол, волейбол чигн уга. Аргәтә болхла бидн эврәннь чидлән волейболнь площадк, нань чигн спортд кергтә тосхл кех санатавдн, зуг маднд сүв-селвг бгдг, дбн-нбкд болдг кун уга. Кен района комитет гарддж бәәхнь чигн медгддж бәәхш. Иим угмүд колхоз, совхоз болгъна багъчудас сонгсгднә. Эднә иигдж келдгнь орта.

Тангъчин физкультурин болн спортин комитетин илгәсн Плетюхов Н. мана Приютненск района физкультурин болн спортин комитетин ахлач болдж кодлжәнә. Деер келдлжәх тату-тартгс эн куунд керго юмн метәр, эн кун шалвриннь хавтхдан гаран дурчкәд йовад бәәнә, кесн кодлмшнь угзхш.

Эн деер келгддјәх багъчудин сурврн тускар ямаран уха ухалджахан ур Плетюхов маднд келдж бгтхә.

ОЧИР БАДМАЕВ. Приютненск район.

Әс барлгдсн бичгин хәрү

Каспийск района „Оленичевский“ гидг совхозд кодлджәх кесг хальмг гер-бул, Каспийск райисполкомд, тосхлтин ссуд болн герин бәәр сурдж эрлгь бгснд, теднд хәрү бгцхәхш гидж селькор бичлә.

Эн бичиг хәләддж шуутхә гидж КПСС-н Каспийск райкомд илгәдлә. Селькорин бичсн үнн болдж гарв. Каспийск райисполкомин шииндврәр,

„Оленичевский“ совхозд кодлджәх хальмгудт 480 мингън арслнь тосхлтин ссуд, тосхлтд кергтә модд, хулсна плитк, нань чигн олн зусн кергтә тосхлтин материалмуд теднд бгдв. Гер бәрх бәәр чигн бгв. Тосхлтин нег бригад бурдгәдв, эдн герин тосхлан эклчкв, — гидж Каспийск райкомпартин сегләтр ур Чопорова мана редакцд сонгсхв,

НАРТ ДЕЛКӘН БӘӘДЛ

Атомн селм сбрлгънг болн зер-зевәр агслгънг уурулхин тускар кегч олн-әмтнә некрвлә ирвәс улм бсәд йовсн бийнь, империалистрин халхас збвәр шурутә харшлтла харгәд бәәджәнә. Олгә цагин эрки чинртә тбр — зер-зевәр агслгънг уурулдж, нарт-делкәд тар уга бәәлгънг уурулгън болджана. Эн тбриг халгүлшгогъар седдж хар санад, бәәсн эв-аргъан цугтнь олзлдж империалистр кучлджәхиг давсн долан хонгт нарт делкәд болсн йовдлмуд баттагъар медүлджәнә.

Атомн болн водородн бомбс сбрлгънг эрк-биш хойр-гурвн джилдән уурулад, нарт делкән хардж-хәләлгь бурдәхмн гисн советск шин селвгүд июнин 14-д, Лондонд болджах, Ниилгсн Келн-әмтсин Организациян зер-зевиг агслгънас гаргългъна комиссин подкомитетд орулдж бггдсиг, эн подкомитетин заседаньсин кодлмшиг шилтдж хәләцхәсн, нарт делкән әмтс цугъар таасмджтагъар тосцхав. Советск селвгүдт, урднь Западн орн-нутгудин тәвдјәх некрвләд бас тоолдж орулгдсн, тер учрар советск селвгүд батлдж авгдсн болхла, зер-зевиг агслгънас гаргългъна туск тбриг кевтнь хагълх хаалгъ секгдх бәәсн. „Ядерн селм сбрлгънг уурулхин туск тбрт нег ишкдл уралан кесн болхла, зер-зевиг цугтнь агслгънас гаргългъна кергт зун ишкдл уралан кеснлә әдл болл билә. Эн тбрт уралан йовлго, ормдан бәәгәд бәәхлә, нам зер-зевиг агслгънас уурулх уудн хаагдлгънур чигн авч ирәд бәәхмн“ гидж Японск „Токио таймс“ гидг газет одахи бичв.

Болсн бийнь, зер-зевиг агслгънас гаргългъна подкомитетд США-н, Англин, Францин болн Канадин элчрин бәрджәх бәрцнь — Западн орн-нутгудин залгч улс „ормасн бмәрән кбндршгогъар“ седлжәцхәхиг лавта медүлджәнә. Зер-зевиг агслгънас гаргългъна туст Лондонд болджах куундврт Западн орн-нутгудин нерн деерәс орлчачнр, Советск сүл селвгүдт эврәннь туслнь хәрүгъән ода күртл бгәд уга. Тнигә бәәдж тедн советск селвгүдәс „дуту-дундс“, „хаджгърмуд“ адгъдж нүкчлдж хәәгәд, хагълх тбрмүдин болзгиг дакнас хооран хол цагт саалхар чирмәлдәд бәәцхәнә.

Терунләрн хамднь западн пропаганда, ядерн селм сбрлгънг эрк биш уурулхиг улм гүдждрмгәр, нег мбслдж некдјәцхәх олн-әмтнә сана-седклиг тбвинулхәр седдж, „зер-зевиг агслгънас гаргългън туск американск плана“ тускар гидж нарт делкә дуургдж хәәкрнә. Эн плана тускар кесгәс нааран угмүд гара, туунд юн келгдјәхән, зугл июнин 20-д, зер-зевиг агслгънас гаргългъна подкомитетд орлцдјәх американск элч Стассен американск селвгүдиг цәәлгәснә хбн оч медгдв. Зертә-зевтә кучнә тоог хасхин туст урднь бәрджәсн американск бәрцлә дунгү-цүлхд, США „шин“ орулдж бгчәх селвгтән ямаран чигн шин юм эс келдјәхән ил медгдв. Туунәс даву, подкомитетд шинәс босдж келсн угдән американск элч, атомн болн водородн селм сбрлгънг уурулхин туск эрки чинртә тбрәр нам ю чигн келсн уга.

Зер-зевиг агслгънас гаргългън тбрт США-н болн эднә нбкдрин бәрлжәх бәрцин гол күслнь — США-н зер-зевиг агслгънас гаргългън седлгън биш зугл энүнә тускар кегч куундвр аш уга болсн цагт, туунә туск гемиг Советск Союзд даалгъар седлгън болджана гидж американск „Ньюсуик“ гидг журнал одахн илднь келдж бичв.

Западн гардачир атомн сбрлгь келгәнә тускар нам зәрм збвәрлгь болв чигн эс кәхәр седлгън, нарт делкән бәәдлгиг улм хурдулхар седлгч теднә гүдждрлтнь Соединенн Штатс, Корейд дә зогсалгъна туск збвәрлгиг модьрунар эвддјәх сүл бдрмүдт болсн йовдлмудас ил үзгдлжәнә.

Американск „бгә цагин селмиг“, терунә тоод атомн селм күргдж чалх истребительмүд болн бомбардировщикуд, бас тер мет танкс болн талдан чигн зер-зев цаг тудәлго Южн Корейур йовулхин тускар США-н харелтин министрств, бнърсн долан хонгин чилгчәр зарлдж келв. Корейд дә зогсалгъна збвәрлгтәр болхла, Корейур ямаран чигн зер-зев загагъас авч иршго болдж (зугл хуучн бәәсн зер-зев элхлә, туунә ормд сольг авч ирх) болдж боонгдсн бәәсн. Ода Корейур зер-зев илгәлгън — йосар болхла, дә зогсалгъна туст кесн збвәрлггиг эвдлгън болдж гарчана, тер учрар

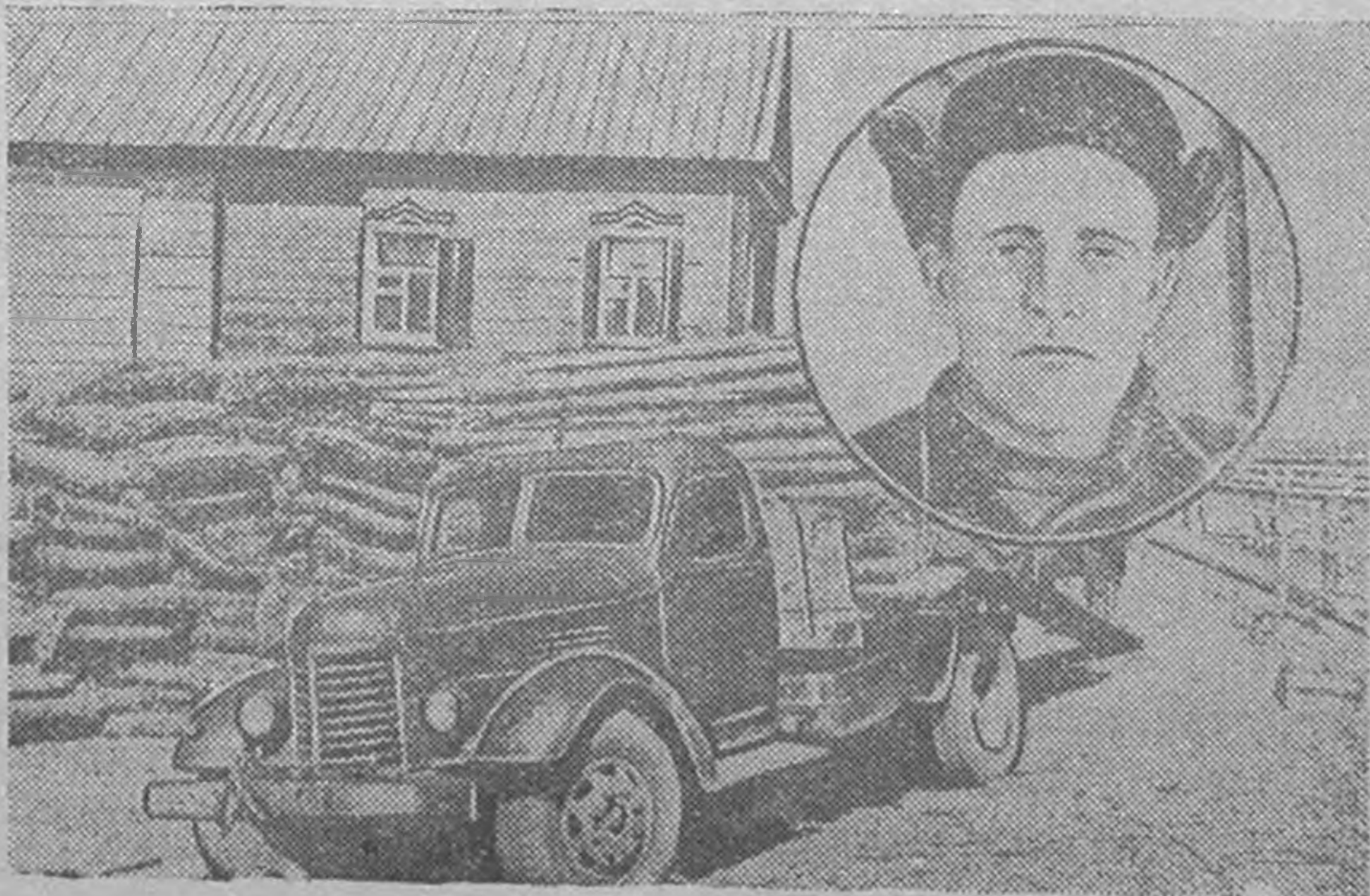
эн шииндвриг кесг орн-нутгудин, нег улү азиатск орн-нутгудин әмтс икәр бурушаджачхана. Китайск „Гунженьжибао“ газет ииглж бичдјәсә: американск йосд ним йовдл кедгнь — „Южн Корейиг эврән залгдг снарядсин базд хуврәдј, дәәнә галвиг лаки шатадј, Дальн-Востокд уумәтә бәәл дакн уудәхәр седлгън болджана.“

„Венгерск тбр“ гидж нерәдлг йовдлас иштә, Советск Союзин бмнәс цагч худл-хов Западт ода шинәс тархалгън — бас империалистическ чидлмүд нарт делкән бәәдлгиг уумәтә кехәр тоолдж кедјәх кишго бзднь йовдл болджана. Урднь США-н кучлгәгәр, Ниилгсн Келн-әмтсин Организациян „тавн представительмудин комитет“ гидж гаргәдсн бәәсн, тер комитет ниднин Венгерт болсн йовдлгиг шуудж хәләхмн гидж нерәдлгьтә бәәсн. Йосн бишәс гаргәдсн тер комитетин доклад одахн барт барлгдсн авн, Советск Союзин бмнәс кегч тер худл хов эклв. Венгерск Народн Республикад болн Советск Союзд дурго болн хорддж-шуудж бичсн тер хойр том доклад, Венгерт нидн намр контрреволюционн уумә татсн фашистск андудин болн западн орн-нутгудин шпионск центрмудин агентсин татсн уулиг халхлхин төлә бичгддј. Ода дакн шинәс әмтнә нуурт эн худл-ховиг сергәдј татдј гаргългън — зер-зевиг агслгънас гаргългъна комитетд кедјәх эврәннь кбндлнь әәлән олна чирагъәс даллдж, нарт делкәг уумәтә бәәдләснь гетлгхд харшлт кехин төлә империалистическ гардачир ямаран чигн буэр йовдлгиг джигшлго олзлхар седлжәхиг дакн нег давтдж медүлджәнә.

„Тавна комитетин“ хург илткдј андрудж, Венгерск правительств иигдј герчлв: тер „комитетин“ уулдвр Венгерин эврә дотр-дундин кергтбрт орлцлгън болджана, Будапештск „Непсабадшаг“ газет ииглж темдгдлжәнә: „Тавна комитетин“ доклад эргид кедјәх шууган, Западн орн-нутгудин гардачирт, зер-зевәр агслгь улм делгрүлгч эврәннь политикән чик гилгчәр болн Советск Союзин, бас социализмин орн-нутгудин дән уга тбвкнүн бәәлгънд дурта политикиг муурулхин төлә керглгдсн болджана. „Нарт делкән бәәдл тбвкнүн болгълхин кергт Советск Союз сүл цагин эргид бәрсн куцврмүд, Венгерск бәәдл го хаалган олдж тбвкнси тбвкнллт — эн тоот йовдлмуд американск гардачирг хордхадж, тним доклад барлхднь күргсн“ гидж „Непсабадшаг“ бичдјәнә.

Болв зер-зевиг агслгънас гаргългън болн ни-тбвкнүн бәәлгънг батлгъна бмнәс збрдј кесн теднә әәль — империалистрин бийсиннь ямаран чигн худл ховд даргдшго. Нарт делкән олн-әмтс, тним кишго әәльсиг бурушадж, Западн орн-нутгудас, юмни тбрунд США-с, ни-тбвкнүн бәәлгь делгрүлгънд церлгч советск селвгүдт ил-тод хәрү шулул болдгар бгхиг некдјәцхәнә.

Н. ЧИГИРЬ.

Иджлин кбвәгәс мана Хальмг тангъчур хулсар кесн плиткә йовулгдј бәәнә. Эн кодлмшт Ставропольск перевалочн базин шофер Александр Шепилов йир сәәнәр кодлжәнә. Зургин тбрг дотр: А. Шенилов.

А. Балакаевн фото.

Цаг зуурин редактор С. КАЛЯЕВ.